

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 6 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-205

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gegužės 26 d. sprendimo „Dėl įstatymų projektų išvadų“ Nr. SV-S-108 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Nepritarti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-205 (toliau – Projektas Nr. XIVP-205) dėl šių priežasčių:

1. Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nurodoma, kad Projekto Nr. XIVP-205 1 ir 2 straipsniais tikslinamas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme numatytų savivaldybės savarankiškųjų ir valstybės perduotų funkcijų sąrašas atsižvelgiant į tai, kad naujos redakcijos Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme Nr. XIV-199 (toliau – Įstatymas) nustatomas reikšmingas ir galimai perteklinis savivaldybių prievolių didinimas, teigiama, kad Įstatymo nuostatų įgyvendinimas sukurs didžiulę papildomą finansinę ir administracinę naštą savivaldybėms.

Įstatymu savivaldybių prievolės kardinaliai nedidindamos, nes visos galiojančiame Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme Nr. X-1241 (toliau – Želdynų įstatymas) nustatytos funkcijos perkeliamos į Įstatymą ir paaiškinamos atsižvelgus į visuomenės poreikius, informavimo poreikį želdynų ir želdinių kūrimo, tvarkymo ir priežiūros, apsaugos srityse. Nuostatos, susijusios su visuomenės poreikiais ir informavimu želdynų kūrimo, želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo srityje Želdynų įstatyme ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytos fragmentiškai, nenuosekliai; nuo š. m. lapkričio 1 d. įsigaliojus Įstatymui, su vykdomomis funkcijomis bus nustatyti papildomi ir aiškesni visuomenės informavimo atvejai: savivaldybės turės užtikrinti želdynų ir želdinių inventorizacijos, jų būklės stebėsenos duomenų viešumą, informuoti visuomenę, kai planuojama vykdyti želdynų tvarkymo, kūrimo, medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo darbus, kai keičiama žemės sklypo, kuriame auga želdiniai, pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, supažindinti visuomenę su želdynų ir želdinių būklę keičiančiais projektais, užtikrinti, kad nustatytos priklausomųjų želdynų ir želdinių, atskirųjų želdynų normos būtų įvykdytos. Nauja funkcija, tenkanti savivaldybėms, yra želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos nariams už darbo laiką atliekant komisijos nario pareigas sumokėti atlygį. Pažymėtina, kad Želdynų įstatyme nustatytas reguliavimas įsigaliojus Įstatymui kardinaliai keičiasi – želdynų ir želdinių komisijos nebedalyvaus išduodant kiekvieną leidimą, bet teiks nuomonę tik dėl svarbių atvejų, išvardintų Įstatymo 13 straipsnio 10 dalyje. Komisijų nariams už darbo laiką atliekant komisijos nario pareigas sumokėti atlygį numatyta Lietuvos Respublikos valstybės ir

savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatyme.

2. Pagal Želdynų įstatymo 2 straipsnio 31 dalį želdynai ir želdiniai nuosavybės teise gali priklausyti savivaldybei, tačiau Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nepagrįsta, kodėl funkcijos, susijusios ir su savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, jų tvarkymu ir kūrimu, inventorizacija, apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų kadastriniais matavimais, įrašymu į Nekilnojamojo turto registrą ir stebėsena, turėtų būti priskirtos ne savivaldybės savarankiškosioms funkcijoms, o valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms. Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nurodoma, kad „Įstatymo projektas numato, kad savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, tvarkymas ir kūrimas, inventorizacijos, apskaitos ir matavimai taptų viena iš savivaldos funkcijų, deleguotų valstybės. Toks pakeitimas leistų numatyti tinkamą valstybės biudžeto lėšų poreikį ir aiškius finansavimo mechanizmus, nes savivaldybės nebus pajėgios tinkamai įgyvendinti naujų nuostatų reikalavimus, nes želdynų ir želdinių priežiūrai bei inventorizacijai reikalingi ne tik finansiniai, bet ir didžiuliai žmogiškieji ir laiko ištekliai.“ Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nustatyti aiškūs finansavimo šaltiniai, reikalingi viešųjų želdynų kūrimo, viešųjų želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros, tvarkymo, būklės stebėsenos, viešųjų želdinių veisimo, privalomos viešųjų želdynų ir želdinių būklės ekspertizės, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimo ir apskaitos darbams finansuoti, o tinkamas finansavimas turi būti planuojamas vadovaujantis savivaldybės lygmens ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, želdynų projektais, savivaldybės strateginiu plėtros planu ir (ar) savivaldybės strateginiu veiklos planu, kitais strateginio planavimo dokumentais. Be to, Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostata reglamentuoja savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų naudojimą funkcijoms, susijusioms su želdynų ir želdinių apsauga ir priežiūra.

3. Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos vyriausybės programos“, 14 punkte nustatyta, kad „<...> Savivaldai suteiksime daugiau galių, perleisime daugiau šiuo metu centralizuotai atliekamų funkcijų. Skirsime daugiau dėmesio papildomų investicijų pritraukimui į regionus.“ Projekto Nr. XIVP-205 siūlymas, kad savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, tvarkymas ir kūrimas, inventorizacija, apskaita ir matavimai taptų viena iš savivaldos funkcijų, deleguotų valstybės, prieštarauja Vyriausybės programos siekiams ir tikslams. Želdynai ir želdiniai, kurie lemia gyvenamųjų vietovių aplinkos kokybę ir ekologinę būklę, urbanizuotų teritorijų patrauklumą, gyventojų sveikatos būklę, trumpalaikio poilsio galimybes ir kokybę – turi būti kuriami ir prižiūrimi vietos savivaldos pastangomis, kaip ir kitos infrastruktūros rūšys, lemiančios visuomenės gerbūvį ir gyvenimo kokybę.

4. 2021 m. kovo 23 d. su Įstatymu priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-203, kuriuo iš esmės ta pati savarankiškoji savivaldybių funkcija liko, tik kitaip suformuluota „<...> kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėsena, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir

(ar) vykdydamas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas <...>“, taip įstatymų leidėjas priėmė sprendimą dėl Vietos savivaldos įstatyme ir Įstatyme nustatytų savivaldybių funkcijų suderinimo.

5. Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nepateikiami išsamūs siūlomo savivaldybių funkcijų perskirstymo argumentai; remiantis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito, kurio metu analizuoti 2014–2018 m. vykę 15 savivaldybių vykdomų funkcijų pokyčiai, parodė, kad savivaldybių savarankiškosios funkcijos pakeistos į valstybines funkcijas problemų neišsprendė. Valstybės kontrolės valstybinio audito „Ar savivaldybių vykdomų funkcijų sistema sudaro sąlygas joms veikti efektyviai?“ 2019 m. balandžio 9 d. ataskaitoje Nr. VA-1 pateiktose išvadose konstatuojama: „Šis perskirstymas atliktas objektyviai neįvertinus, kokio rezultato siekiama pokyčiu ir kuriuo valdymo lygiu funkcijas vykdyti ir rezultatą pasiekti efektyviau – centrinės valdžios ar vietos savivaldos, vykdant vieną iš funkcijų rūšių. Todėl, kaip rodo auditų rezultatai, pokyčiais problemos iš esmės nebuvo išspręstos, o paslaugų kokybė nepagerėjo.“

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras